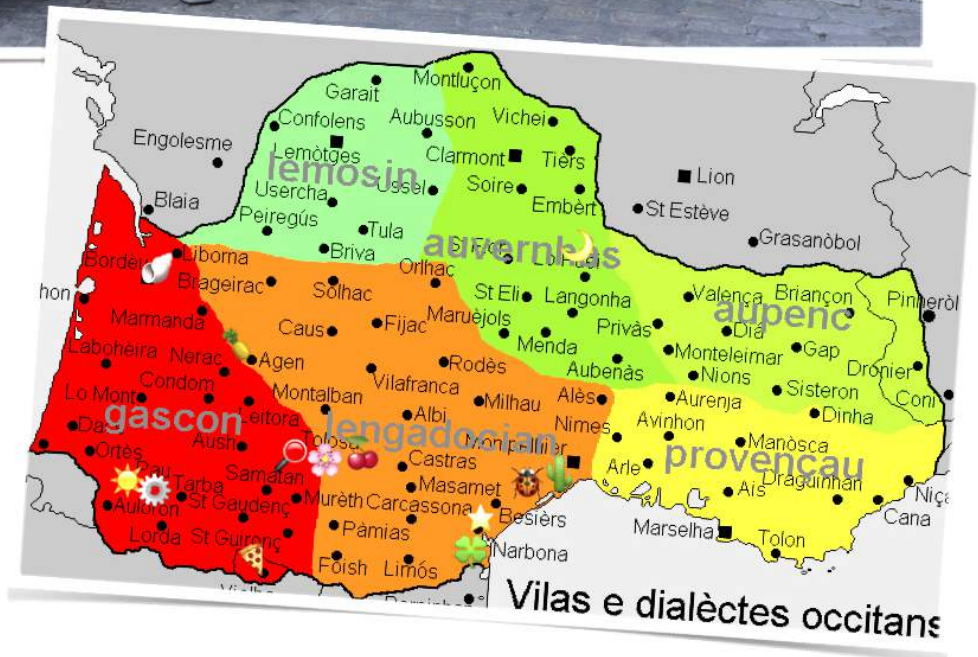
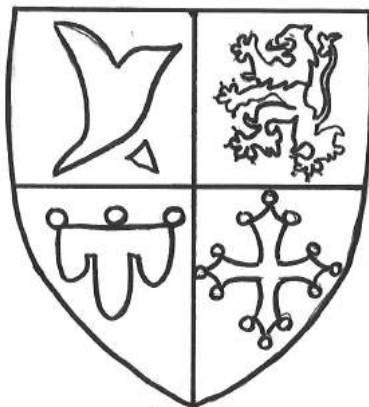

L'enganhat

« Quand t'enganas que ganas ! »

1. Enganhar. v. neol. Lo hèit d'aprèner de las soas errors, d'avançar de cap a la coneissença en profieitar de las soas mauescadudas. Neologisme bastit deu nom comun feminin *engana* e deu vèrbe *ganhar*.
2. Que vien de tres dialèctes occitans : «L'en» peu len-gadocian ; «ga» peu ga-scon ; e «nha» per l'auver-nhat

Kimberley 🍀 - Valeria 🍒 - Manon 🍕 - Sebastian 🔍 - Nadèja 🍌 - Maria-Pèira ★ - Laurà 🐛
Emilia 🌙 Marina 🍷 Remèsi ⚙️ Anaïs ☀️ Caròl 🍀 Caròla 🌸

L'Enganhat

Ongan sèm astrucs d'aver dins la nòstra còla de calandrins de pertot : quatre gascons, una auvernhata e uèit lengadocians ! Alara pel jornal soscàvem per trobar un títol representatiu dels tres dialèctes : auvernhat, gascon e lengadocian. Aital bombiguèt del malhum dels nòstres cervèls lo mot «L'enganhat». Vesètz ont volèm anar? «L'en» pel len-gadocian ; «ga» pel ga-scon ; e «nhat» per l'auver-nhat. Mas qué pòt significar aqueste neologisme? Es un maridatge entre los mots «engana» e «ganhat». Coma dins un maridatge, los dos son complementaris. Dins la pedagogia qu'es lo nòstre mitan, pensam que cal rendre positiu lo fait de s'engandar, de faire d'enganas sul camin de la coneissença. Per la te ganhar esites pas a t'engandar ! Las decas fan part del processús e son pas d'eveniments

negatius que nos ralentiisson, qu'empachan d'avançar. Dins l'òrt existís pas pus de michantas (gasc, marridas, michantas) èrbas que cal copar sens prene la pena de las comprene. Ara las sonan de plantas adventícias e las sabèm necessàrias a la biodiversitat, a la vida dins son ense. Las enganas son de tresaus qu'en farfolhant i trobam de vertats. Son de plecs, de rufas que nos cal desplegar, desrufar dins lo gaug perque sabèm qu'es d'aquò qu'es ondrat lo camin de la coneissença dels saber-far, dels saber-èsser. I a pas res que tombe sul pic sens esfòrces e/o plaser que los dos son pas d'enemics.

Sèm dins l'accion los calandrins que fargan lo vèrb «engandar». Alara, auverhats, gascons e lengadocians, engandem-nos !

Sebastian Gonzalez e la còla

Vendémias o camins bessons.

La dintrada es per nosautres e pels enfants, un moment fòrça important de l'annada. Marca la debuta, la novetat.

Mas aquesta dintrada pòt tanben marcar la fin ; la resulta del trabalh d'una annada tota o mai d'Òmes apassionats.

Las vendémias son la recòlta de las fruchas de la vinha : los rasims tant esperats, amadurats, plan colorats, clafits de solelh...

Nosautres, a Calandreta, nos sèm «associats per faire escòla».

Los vinhairons, eles, se son «associats per faire de vin» e tre la debuta del sègle XXen an creat de cavas cooperativas (e de federacions de cavas...).

Sabi qu'ongan en Lengadòc, la recòlta es pichonèla, es per aquò qu'ai escrich quelques mots en omenatge, per salutar lo trabalh d'òmes e de femnas que luchan per un vin de qualitat, per salvagardar la tradicion viticòla en Lengadòc, per una reconeissença...

Anem festejar las vendémias!

Fotografia PB

Maria-Pèira Escaffre

Dintradas

L'endarrièr especial

Un jorn dins l'annada. Las fuèlhas començan de tombar daus arbres. Lo solelh se coija un pauc mai d'ora que delh temps de l'estiu. Las eschillas sostiran quand clauson las bèstias a l'estable. Es una sason amb de país fòrça braves. Mas, a costat d'aquò, es lo promièr jòrn de l'annada per los escolans, los calandrons e los mèstres. Aquó es l'ora de preparar las bòtjas per anar a l'escolà. Aquesta annada es per ieu la dintrada a Aprene. L'endarrièr se vai passar un pauc diferentament daus autres. Una annada escolara comença ; promet d'èsser fòrça richa en emocions e descobertas. Anèm faire de cors en immersion en occitan, d'estagis de lenga, d'estagis descobèrta de classa e responsabilitat de classa. Aquò se passa un pauc a Besièrs e après en Calandreta amb de regents. Aquesta annada sèm una còla de trèze personas a pauc près entre vint e quaranta ans. Anèm apréne un bien de chausas amb aquela còla. Aquel endarrièr vai demorar una moment dins la testa de chascun.

Emilia Bouchet

Tà l'avièner,

Quan s'aviè l'avièner ? Qu'ei ua question qui vira e qui virarà enqüèra longtemps per la mea pensada abans que gausi chebitejar un semblant de responsa. E seré lo dia, lo moment precis quan causí d'anar acerà entà confirmar çò que sabèvi dejà ? Aquera responsa que m'agradaré, mes qu'amuisharé ua coneishença deu foncionament deu monde que n'èi pas. Non, entà jo l'avièner que s'aviè aqueth dimenge vrèspe de seteme quan pugèi au carri qui n'esperava pas sonque jo. Qu'i èri sol, trantalhant davant totas las plaças vueitas, vestidas d'un teishut qui's hasèva vielh. Totun ne'n causí ua, costat frinèsta : que'vs volèvi véder a passar... Que passètz viste, tròp viste probable. Que'ns saludèm com ac hèm quan nse deisham per ua pausa qu'estimam tròp longa. Qu'èri sol en aqueth carri ; lo miaire ne'm parlè pas, ne'u parlè pas tanpòc ; qu'èri sol donc dab jo medish shens aver grana causa a'm díser.

Que seguirà...

Remèsi BOY

Diferents e unenc

La primièra setmana de Setembre se passèt la dintrada per de novèlas personas que vòlon faire de regent a Calandreta. Aquesta annada i a fòrça novetats per la còla, mas aquestas novetats empachèron pas de faire una bona dintrada. Tot lo monde parla amb tot lo monde tre lo començament e rapidament i a d'afinitats que se son creadas e l'annada a començat coma cal, coma la debuta d'una polida istòria que s'escriu pauc a cha pauc, capítols aprèp capítols. Totas las personas possedisson de qualitats e de traches de personalitat diferents mas totas vòlon faire la meteissa causa qu'es de devenir de regent de Calandreta. Fin finala, sèm pas tan diferents qu'aquò.

CROS Laura

L'occitan e ieu

A la debuta, ai ausit mon grand parlar una lenga alunhada fonologicament de çò qu'ausissiái de costuma, qu'èra pas de francés. Ai volgut dempuèi tot pichona saupre çò qu'èra. Mas me volguèt pas respondre. Saupèri mai tard qu'èra una lenga sonada l'Alsacian. Mon grand parla totjorn l'Alsacian mas sonque en preséncia dels sieus fraires. Ai compres qu'a una terribla vergonha de parlar Alsacian, e m'a pas jamai volgut trasmetre aquesta lenga. Aquesta generacion, al mens lo monde qu'èra a mon entorn, aviá pas enveja de perpetuar aquela lenga.

Pendent mon adolescéncia, amb los parents mieus sèm venguts a Besièrs. Dins mon pichon vilatge ai ausit los ancians parlar una lenga que coneissiái pas. Mas pensavi qu'èra coma en çò mèu, que i aviá sonque los ancians que parlavan aquela lenga. Ai après mai tard que se sòna l'Occitan. Al cap d'un moment, me soi avisada que l'occitan èra un pauc d'en pertot dins la vida besierenca (nom de carrièra, nom de familha, nom d'entrepresa, opcions escolaras e seccions...).

La musica

Sèm aquí per aprene l'occitan, una altra lenga. Es fòrca agradiu de se poder exprimir e far comprene.

Amb la musica, se pòt jogar sens aver besonh de parlar la meteissa lenga. Es segur que i a un fum de possibilitats de far de musica.

Se pòt jogar solet, dins un grop, amb d'instruments de tot tipe.

Coma sèm a la fin de l'estiu, aquò me fa pensar a çò qu'ai viscut aquel estiu, e çò dempuèi la prima.

Las fèstas de vilatges en musica son totjorn de bons moments. Sovent, i a un repais, fach sus plaça, amb una especialitat de la region. Se prepara pendent que lo mond prenon l'aperitiu en musica. Quand i a una bandà que jòga, aquò bota un ambient joiós. Los estatjants sortisson e van beure de còps en

Faguèri mai tard una licéncia de lenga, e del còp, me soi interessada a las lengas ditas «regionalas» (Catalan e Occitan dins las nòstras facultats) qu'èran en opcions. Aprèp un an, ai fait la causida d'arrestar a la facultat mas de contunhar de m'interessar a aqueste patrimòni cultural tant important. Aquela motivacion me menèt a trabalhar a la Calandreta de Peiriac-Menerbés coma regenta de la classa de mairala pendent 2 meses, puèi d'encadenar sus las doas Calandretas de Narbona coma regenta de lenga l'an d'aprèp. Pendent aqueste temps ai pogut aprene fòrça causas al nivèl de l'Occitan, de la cultura occitana.

Es a partir de tot aquò que saupèri que voliái trabalhar en Calandreta e contunhar de parlar Occitan. Es una mena de revenge sus la vida per que ai pas pogut parlar ma pròpria lenga familhala e es per aquò tanben que m'interèssi a aquela cultura.

Uèi, soi confrontada a un altra «dificultat», la d'ausir parlar d'autres dialèctes de l'occitan : lo Gascon e l'Auvernhat. Va èsser mon desfís seguent, plan comprene e capitar de parlar los dialèctes de la còla nòstra.

Kimberley Binet

escotant la musica. Quand son vestits totes parièr, se parlan mai aisidament.

De costuma, aquelas fèstas son culturalas. Per exemple las fèstas de Baiona començan lo matin a onze oras, e i a tota una istòria a l'entorn del rei Leon.

Dins cada region, departament, o vila, i a de tradicions: dins lo sudoest podèm ausir de bandàs e dins lo sud e sudest, i a de *peñas*, amb de corregudas de buòus.

I a tanben d'eveniments ont los grops jògan amassa. Quand es dins un grop, es una experiéncia de viure. Los musicians fan coneissença, los estatjants tanben, es un mejan de crear de ligam, e pensi qu'es una bona causa dins la nòstra societat.

Nadèja Bounet

Jornadas del patrimòni

Cada annada dempuèi 1984, la tresena dimenjada del mes de setembre es dedicada al patrimòni. Ongan, las jornadas del patrimòni seràn los 16 e 17 de setembre.

Es a dire que pendent dos jorns, cada musèu, castèl, jardin, es dobèrt gratuïtament als visitors. Mas de luòcs, normalament tampats, que sián publics o privats, pòdon èsser dobèrts coma las grandas institucions o los luòcs del poder de la capitala.

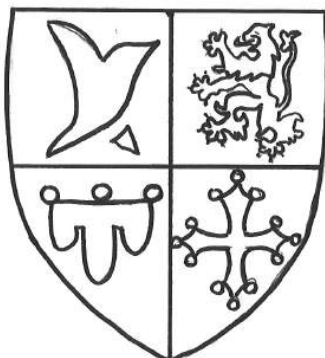
La region Occitània valoriza tanben son patrimòni amb de mòstras, de conferéncias, de visitas guidadas o de talhièrs.

Per faire viure, per animar, de visitas teatralizadas, de talhièrs coma la talha de pèira o la degustacion de productes locals son propausats dins mantun vilatge e vila. Es tanben un biais original de rescontrar d'autres personas e de partejar sas coneissenças.

Als enfants, lor agradan los musèus sus l'antiquitat que mesclan jòcs d'identificacion, creacion de mosaïc, talhièr de farda o cossí se vestir a la moda romana. E dins lo meteis temps, podètz cosinar o veire un passa-carrièra de soldats. En realitat, la mesa en parallèl dels objèctes de las veirinas e lor utilizacion pendent una demostracion es un mejan fòrça concrèt d'entendre la vida d'una epòca passada.

Doncas, a totes los curioses, lo rendetz-vos es pres. E per mai d'entresenhas, cal que anetz sul [siti seguent](http://www.journeesdupatrimoine.culture.fr) :

Caròl Dusfour

D'espiar... o de har!

Que'vs presenti lo Pau Lo Tiau. Mes... que çò qui ei aquera bèstia? Aqueth nom qu'ei un jòc de mots dab la vila de Pau e lo "Paloteo" en espanhòu, dança de bastons. En Bearn, aqueth grop qu'ensaja de tornar har viver aquera tradicion drin desapareishuda. Las danças de bastons que's dançavan autes còps en Bearn, mes tanben en Aragon, en Bascoat e en Catalonha. Quauquas fòrmas d'aqueras danças qu'apareishen tanben en Anglatèrra. Cada grop qu'ensaja uei lo dia de crear navèras danças. Mes atencion : cadun non demora pas dens lo son còrn. Escambis que son en efèit organizats entre grops de Saragòssa e Sabinhanigo (grops aragonés), Pau, e un grop anglés. Grops universitaris que son a creà's, com per exemple en Catalonha. Invencions, dab tubes de carton per exemple, que son tanben fabricadas tà poder har dançar los mainatges.

Quin se dança? Cadun au son biais ! Tot lo monde que crean a partir de la medisha basa : un grop de quate (o de 8 o 12, çò qui compta qu'ei que sia un multiple de 4). A partir d'aquiu que n'i a qui crean musicas, d'autes qui parteishen de musicas qui dejà existeishen. Que n'i a qui cèrcan tanben a har shens musica tà tribalhar lo ritme dab los bastons. Quauques grops que cèrcan l'estile dens los desplaçaments, los sauts, e d'autes dens los pès. Aqueras danças que son meilèu esportivas, que son rapidas e hèn tribalhar la comunicacion (tà non pas préne's un còp de baston...) e lo ritme.

Anem, aus vòstes uelhs, a las vòstas aurelhas, a la vòsta imaginacion... e aus vòstes bastons !

Anaís La Hiteta L'arròca

Pensaments sus Besièrs Acta 1

Al levar de ridèu, lo trobador (Sebastian) se passeja long d'Òrb en soscant a votz nauta. Ausissèm Besièrs li repondre de lènc a través la boca d'una femna (Marina).

- Lo trobador : Besièrs, Quin te poderí aimar, diga-me ? Jo qui ne't coneishi pas...
 - Besièrs : Los contravents alandats : lo jardin de l'ostal es tot florit. En seguissent lo camin amb los escalièrs pichons, las estatuas te saludan.
 - Lo trobador : Manca las maishantas paraulas e lo maudíser, quauques uns e 't te solhan ?
 - Besièrs : En caminant tre l'alba los cipriès dançan a l'air jol solelh.
 - Lo trobador : Qu'escarraunhan lo ton nom e qu'esparteishen lo ton pòble ?
 - Besièrs : Alunhadas las montanhas vèrdas se semblan just desrevelhar
 - Lo trobador : Que t'èi hregat un còp e que t'èi aledat dus còps. Mès n'estoi pas inspirat briga .
 - Besièrs : L'ostal ròse que senhoreja amb un balconet a cada fenèstra, que diriam una maison de monaca.
 - Lo trobador : Pas nat psalme a la toa glòria ; la mea dita ei d'escura ?
- Ai dobèrt ton mantèl per m'i engolhir coma s'engolhissèm dins tas carrièras estreitas, soi ara dins ton còs mas pas encara dins ta sang.

Marina TEXIER e Sebastian GONZALEZ

La vida secreta dels arbres

Un arbre, que siá un píbol, un garric, una platana... es viu, mas mai qu'aquò, a una vida pròpia, una intelligéncia ! Çò que sabèm pas es que les arbres son organizats e que veson çò que se passa a l'entorn sens aver d'uèlh, e sentisson sens nas !

Peter Wohlleben, dins son libre « La vida secreta dels arbres » parla de lor vida extraordinària, es escrit coma un conte mas es científic. Per exemple conta que dins un bòsc i a una vertadièra organizacion: les arbres se pòdon entrajudar mercé a sas rasigas, se n'i a qu'an pas pro d'aiga les arbres qu'an mai d'aiga ne balhan als autres. Atal las forèstes son tant estructuradas qu'un formiguièr ! Perque fan aquò ? Es coma pels umans es perque la vida es mai aisida a mantun ! Amassa pòdon luchar contra la

secada, contra las malautiás. Quand un es malaut, les autres a l'entorn se protegisson per pas cap èstre contaminats.

Podèm parlar tanben d'amistat ! De còp dins la forèst certans arbres s'expandisson pas tròp per daissar de plaça als autres. Mas tanben i a d'enemics e ensajan d'invasir l'espaci dels autres !

Les arbres tanben an un lengatge, pas amb de mots de segur, mas amb un mòde de comunicacion. Pòdon comunicar amb las odors, e se pòdon defendre amb las odors. Per exemple de cacièrs que volián far fugir de girafas emetèron de gas per èstre segur que partiguèsson luènh.

Segur qu'aprèp aver legit aqueste libre gaitarem pas pus les arbres del meteis biais ! Benlèu lor parlarem, mas aquò, la lenga dels arbres, es una altra istòria !

Caròla Schneider

Talhèrs filosofics en mairala

Paraula e pensada que son de segur intrinsecament ligats. Un macipon que desvolopa eth lengatge sièu, que desvolopa era pensada, era soscadissa sièva en un moviment madeish. Ací eras questions metafisicas qu'arriban plan lèu e qu'é plan mauavient enaths parents de trobar de responsas concretas, adaptadas, o tot simplament de trobar ua responsa que que siá...

Era classa qu'é eth endret plan apropiat nà posar e pensar amassa. Mès que cau instaurar un moment ritualizat, guaireben ua institucion nà plan entrar en ua reflexion pregonda e aprestar eth macipon a deishà's anar ena sièva pensada... Que'u cau èster en endret dera classa reservat ara paraula, plan sovent en un canton, mès bilhèu de ua faïçon un pòc diferenta. Que's pòt per exemple assietar peth sòu en cercle en un canton. Ath centre deth cercle, que's pòt botar ua candela e dubèrder aqueth talhèr coma un « conselh de pensada » dam ua frasa rituala « qu'alugui era candela dera pensada e que declari eth talhèr filosofia dubèrd »... Atencion, eras questions non deven cap sortir solament deth cap deth regent, que cau dar sens en ua classa, alavetz que vos cau plan mes·hidar deths questionaments dera classa, que pòt èsser « çò qu'é interdit qu'é hèt enà mos embestiar » enara periòda dera causida e vòte deras règlas dera escòla. O ua reflexion sus «èster amorós » se se'n parla un pòc mès sovent en aqueth moment en recre. O encara era question de creishença « cambiar o demorar eth madeish? » qu'é plan justa en mairala. Que's pòt partir d'un postèr, d'un imatge: cau cap díser arren e acuelher eras observacions prumèras deths macipons e après centrar era discutida e amiar-les a tornar botar en question eras impressions prumèras. O que's pòt tanben partir dirèctament de ua question "a qué servish un amic?", de ua nocion "era vertat, qu'ei aquò?". O que's pòt tanben començar dam ua observacion de quaquarren de concret, coma dus objèctes un instrument de musica invencion e descobèrta (cf philosophie avec les enfants, découverte ou invention, V. Delille pour ASPHODELE, penser/ouvrir

https://www.youtube.com/watch?v=CmJUZ7FU_sU). Aqueris talhèrs no's pòden cap improvisar, que's cau plan aprestar nà tornar lançar era pensada, plan conténguer era discutida o tornar-la centrar. Aquò sense seguir eth sièu rasonament mès sonque nà acompanhar eth deths macipons, en tot guardar en cap qu'en filosofia n'arresponem cap james òc o non. Aquera descobèrta deth « òcmèsnon » naths petitons qu'é coma era descobèrtas deths sentiments contraris enà un sol eveniments (cf « Vice Versa », dessenh animat), cap a 4 ans que començan de sortir dera vision maniqueana deth món, era filosofia que pòt rénder tot aquò intelligible. De còps qu'aniràn plan mès vite qu'auriám podut pensar, de còps eth aiòli non prenguerà cap... cap de problèma era pensada que hè son camin, un diá o un aute eras questions que tornan. Après que buham totis era candela.

MALLETTE PÉDAGOGIQUE « LES ATELIERS PHILO AVEC LES P'TITS PHILOSOPHES DE POMME D'API »

<http://www.bayardeducation.com/nos-ressources-pour-la-classe/une-mallette-pedagogique-les-ateliers-philo-avec-les-p-tits-philosophes-de-pomme-d-api/>

videò <https://youtu.be/KZzdkbnalQ4>

Manon Pujol

Illustracion: Inebit, Pomme d'Api, Bayard.

<http://www.charivarialecole.fr/2016/10/26/a566766/>

"La co-educacion a l'escòla, es possible." Catherine Hurtig-Delattre

Ne vaquí un de tèma ! o benlèu d'unes diràn qu'es puslèu una tèma*...

Aquesta question pòt semblar dins l'aire del temps alara que l'Escòla Novèla la pensa dempuèi prèp d'un sègle e que Calandreta lo botèt en plaça practicament tre la debuta, i a 39 ans.

Tan coma regenta que coma mamà, me sembla una question prigonda ! Fòrt plan sul papièr, coma la màger part de las teorias...mas dins la vida quotidiana de qué vòl dire? Cossí se passa?

La lectura d'aquel libre notadament m'ajudèt a clarificar mon sentit e apiejar mon vejaire.

Pensi que nos cal acceptar que la co-educacion siá totjorn en tension e que la clau de la capitada siá lo dòl d'una ententa corala. Aquela tension assumida serà feconda e portarà de sens... Son las perspectives de confrontacion al monde, a l'alteritat que

trasforman los nòstres vejaires cap a l'autre e al monde.

Mas atencion que tot aquò se faga dins un encastre, de leis, una carta...

Me sembla tanben que la co-educacion faga mestier d'una analisi de nòstre camin cap a l'escòla, a la parentalitat, al regentum, als nòstres enfants...

Es un trabalh de dòl de cada costat que se deu far tanben : lo dòl de l'enfant e del mainatge ideal, del parent e del regent ideal tanben...

Es un trabalh d'acceptacion que la fisança se pausa de fait mas demanda de se bastir amb d'esfòrces d'en pertot...

Per resumir benlèu, poiriam dire que la co-educacion deu èsser collectiva, voluntarista, pensada e constanta e que subretot se fonda sus una paritat d'estima e una benvolença mutuala.

Alara tèma o tèma*?

Valeria TEOULET

* una fantasiá (cf. Lo congrès)

